

FØRSTE FLAGDAGSBETÆNKNING

REDEGØRELSE
FRA
FORMANDEN
|
GRUNDLOVSUDVALGET

OVERRAKT
FLAGDAGEN 2004

Til Færøernes Lagmand

Dette arbejdsforslag – kaldet første flagdagsbetænkning, er nu kommet langt nok til, at det er en del af en helhed, og forelægges landsstyret i denne hensigt:

- Det er formandens opfattelse, at det er hans ansvar at give landsstyret en redegørelse om grundlovsudvalgets arbejde, selv om dette arbejde, af grunde, som hverken han eller udvalget har været herrer over, ikke er kommet så langt i udvalgsarbejdet, som var lovens hensigt.
- Sådan som situationen er nu, er der ikke anden mulighed end at benytte den procedure, som da Redegørelsen om Grundlovsarbejdet den 31. december 2001 blev overrakt til landsstyremanden i selvstyreanliggender. Ved at give landsstyremanden en formandsredegørelse, er arbejdet ikke afsluttet.
- Forslaget er et komplet arbejdsforslag til en færøsk forfatning, som afventer behandling i et Storkammer bestående af repræsentanter fra de politiske partier. Den behandling mangler, før man kan kalde det et foreløbigt forslag fra Grundlovsudvalget.
- På den anden side er forslaget og bemærkningerne et grundlag, som både lagtingsmedlemmer og den færøske befolkning kan debattere om. Finde ord, der kan forbedre forslaget og få specifikt frem det, som vort folk vil have i en forfatning - eller ikke vil have med i denne.
- Dette er også i overensstemmelse med loven af 2003, der kræver, at befolkningen, allerede mens arbejdet er i gang, skal orienteres om det, som skal være i en færøsk forfatning.
- Den nuværende koalition vil, at grundlovsarbejdet skal reorganiseres, men der er ikke nogen grund til, at alt det store og dygtige arbejde, som er resultatet af et solidt samarbejde i grundlovsudvalget mellem alle de politiske partier i Lagtinget, bliver affærdiget, da dette er et godt grundlag, som der fortsat kan bygges videre på.
- Nu er det på tide, at de nationale modpoler i færøsk politik ikke hvæsser kløerne mod hinanden, men at vi med en forfatningslov finder en farbar vej, hvor alle parter

føles sig godt. Forfatningen skal kun tage udgangspunkt i befolkningens egen vilje. Det er alene det færøske folk, som kan beslutte sig egen skæbne. Dette må være hovedformålet.

Flagdagen 2004
Joen Pauli Joensen
Formand i Grundlovsudvalget

Indholdsoversigt I

Til Færøernes lagmand

Indholdsoversigt I

Indholdsoversigt II **(ikke oversat)**

Forord

Formandsbetragtninger

Færøernes forfatning **(ikke oversat)**

Forfatning **(ikke oversat)**

Magtfordeling **(ikke oversat)**

Forfatning med bemærkninger

(kun de enkelte bestemmelser er oversat, ikke bemærkningerne)

FORORD

Dette er den første flagdagsbetænkning, der fremlægges med et arbejdsforslag til en færøsk forfatning. I tilgift med et leveringsbrev til lagmanden er i denne betænkning betragtninger, som formanden har gjort sig om grundlovs- eller forfatningsarbejdet. Om grundlovsudvalgets arbejde fra 1999 er der redegjort i Redegørelse om grundlovsarbejde fra formanden i grundlovsudvalget til landsstyremanden i selvstyreanliggender, overrakt ved årsskiftet 2001/2. I denne næste betænkning, første flagdagsbetænkning, forklares kort om arbejdet, og hvem der har siddet i Grundlovsudvalget efter 2000.

Det centrale i denne betænkning er selve arbejdsforslaget til Færøernes Forfatning i ren form, og efter dette kommer så forslaget med bemærkninger, som nærmere forklarer det, der er fastsat i selve ordningen.

Det kunne sagtens lade sig gøre sammen med denne betænkning at trykke 1.000-1.500 sider af relevant administrationsmateriale af mere generel karakter, f.eks. klassiske og moderne administrative dokumenter og videnskabelige behandlinger af disse. Men det har vi ikke ment var rigtigt denne gang. I stedet for har vi ladet trykke en artikel om forfatninger, som Bárður Larsen og Kári á Rógvi har skrevet, og desuden en helt ny behandling af magtfordelingen, som Rúni Rasmussen, B.S.Sc. har bedrevet på baggrund af hans studier på Universitetet (det færøske, o.a.) , begge med henvisninger til relevant materiale.

Andet materiale af offentlig interesse for politologisk interesserede findes bl.a. på hjemmesiderne:

www.constitution.org

www.constitution.org/liberlib.htm

www.yale.edu/lawweb/avalon/avalon.htm

www.ndlaw.com

Det bliver forhåbentlig muligt at komme med den næste flagdagsbetænkning inden længe, hvor et færdigt forslag, der er behandlet af et fuldt besat udvalg og også, som fastsat i loven, er blevet behandlet af vort folk.

FORMANDBETRAGTNINGER

Nyrårsaften 2001 blev en formandsredegørelse kaldt Redegørelse om grundlovsarbejdet fra formanden i grundlovsudvalget til landsstyremanden i selvstyreanliggender, sendt til den daværende landsstyremand Høgni Hoydal, som e-mail. Denne redegørelse blev senere ændret og rettet og endelig fremlagt 14. marts 2000.

Dengang drejede det sig om at opfylde loven om grundlovsarbejdet, og det gør det også nu. Lagtinget har pålagt udvalget at komme med en foreløbig betænkning til flagdagen i 2004 og den endelige betænkning til flagdagen 2005.

Den forrige flagdagsbetænkning var også en formandsredegørelse, da valget i 2004 bevirkede, at det ikke var muligt for de politiske medlemmer at deltage i arbejdet, hverken i tiden op til valget eller et godt stykke tid efter valget. Men formanden har fået en substantiel hjælp fra sekretæren og den særkundige. Resultatet er, som det var Lagtingets hensigt med loven om grundlovsarbejdet, et forslag til en færøsk forfatningslov med korte bemærkninger.

Nu er udvalget parat til at påbegynde bredere høringer og derefter – med en nyvalgt politisk deltagelse – at affatte den andet flagdagsbetænkning.

At finde sig selv

Færinger blev tilfredse, da de sidste i det 19. århundrede genfandt deres færøske identitet og ikke blot følte sig som færinger i sit land, men også gav lyd for det i sproget, poesi og prosa og kulturen. Men så begyndte parterne at dele sig, og de som før havde stået sammen, gik hver sin vej, og vi fik sambandsfolk og selvstyrefolk.

Derefter kom politik til at bevirke, at politikerne for alvor begyndte at skærpe synspunkterne mod hinanden, og skabte en politisk retorik, der har gjort det vanskeligt, for ikke at sige umuligt, igen at forenes nationalt. Dette har, meget rimeligt, også præget grundlovsudvalgets arbejde og er en af hovedårsagerne til, at arbejdet ikke kunne færdiggøres, før man igen var kommet ind på sporet og fundet frem til en fælles opfattelse, som lå i oprindelsen og udviklingen af den politiske proces i det sidste halve århundrede. Ofte, mens alt gik som smurt, dukkede disse modsætninger op og måtte blødgøres, men dog standsede arbejdet ikke op i det første grundlovsudvalg. I denne forbindelse har en af snublestenene været selve ordet grundlov. Derfor har vi nu, som et led i en national forligssøgen, valgt at udskifte dette ord med forfatning, som er meget tæt på det engelske ord Constitution eller det tyske Verfassung.

Det er ikke hver dag, at et folk eller et land skriver en ny forfatning, men det er noget andet at det er temmelig usædvanligt at skrive en lov i et land, hvor der ikke er fuld enighed om selve grundloven eller forfatningen som nationalt begreb. Det er gerne sådan, at en ny grundlov eller forfatning er slutningen af en gammel form og begyndelsen til en ny, og derfor bliver forfatninge ofte udformet i revolutionære tider. Vi behøver blot at se på vor egen foreløbige forfatning under krigen og derefter den ældre forfatningslov lige efter, at hjemmestyreordningen blev vedtaget.

Her hos os har der hverken været en revolution eller en aftale til at bære en nyskabende forfatning. Hidtil har dette sidste ikke været muligt hos os med en politisk situation, hvor vi har haft to uforenlige modpoler, der er spundet sammen i den tråd, vi kan kalde den nationale proces i Færøerne de sidste hundredeogtyve år. Her bliver det nødvendigt at gøre en opblødning og finde et nyt nationalt forlig, som alle partier kan stå sammen om. Dette forlig bør vi sætte i vores nye Færøernes Forfatning. Det bliver det tunge læs.

Opdateret kommissorium

Efter at formandsredegørelsen fra årsskiftet 2001/2002 var afleveret, var der ebbe i den politiske del af grundlovsarbejdet for en tid, da tiden var inde til et lagtingsvalg. Efter lagtingsvalget 30. april 2002 var koalitionen enig om at fortsætte grundlovsarbejdet, og en opdateret lov om grundlovsudvalg – lagtingslov nr. 79 af 8. maj 2003 om grundlovsudvalg – blev vedtaget. Formålet med denne lov var:

“gøre forslag til en grundlæggende styrelse for Færøerne. I forslaget skal der være bestemmelser om forfatning og magtfordeling samt borgernes grundlæggende rettigheder og pligter. Grundlovsudvalget fortsætter og fuldfører udvalgets, som hidtil har arbejdet med en færøsk grundlov, arbejde”.

Noget som er nyt i denne lov, som endnu er i kraft, er, at udvalget selv efter indstilling fra formanden skal definere kommissoriet. Udvalget skal også selv rejse emner efter eget skøn, og alle medlemmer har ret til at få sine tanker med i betænkning og redegørelse fra udvalget. I Lagtinget var der fuld enighed om alle bestemmelserne i loven – med

undtagelse af benævnelsen grundlovsudvalg. Men dog fik udvalget fuldmagt til selv at tilråde benævnelsen i det endelige forslag. For at kunne finde frem til enighed foreslår formanden benævnelsen forfatning.

Loven kræver, at mens udvalget arbejder, afholder det oplysninger og høringer for det færøske folk. Et foreløbigt forslag skal afleveres til landsstyret senest flagdagen 2004. Det skal så sendes til befolkningen til behandling sådan, at der skal foranstalles høringer i alle valgkredse, således at befolkningen, kommunerne og interessegrupper skal få anledning til at diskutere forslaget og sætte deres præg på det. Der skal også afholdes temamøder om forslagens parter indholdsmæssigt. Alt dette er nødvendigt, da det, som det allerede står i forordet til forslaget:

“Vi, folket i Færøerne, vedtager denne vores forfatning. Den er grundlaget under vort styre og den forordning, som skal sikre vores frihed, sikkerhed og trivsel.”

Nu da det første forslag er tilgængeligt, bør tinget efter forslag fra lagmanden eller den relevante landsstyremand bevilge de nødvendige midler til at begynde oplysning og høring og det politiske arbejde i udvalget indtil den næste flagdagsbetænkning.

Arbejdet påny

Straks efter at landsstyremanden i henhold til den nye lov om grundlovsarbejdet igen havde udnævnt formanden, som nu er den samme, og formanden har valgt de særkyndige, og partierne på tinge har udpeget deres medlemmer i udvalget, begyndte udvalgsarbejdet igen efter modulen, som formanden havde foreslået. Den er:

“Grundlovsudvalget oprettes med to kamre med samme formand. Et lillekammer, der er arbejdsrammer bestående af særkyndige, der udarbejder forslag og bemærkninger, som skal forelægges storkammeret, som består af både særkyndige og parlamentarikere. I storkammeret bliver forslag og bemærkninger behandlet og tilpasset meget omhyggeligt. Det bliver storkammeret, som tager den endelige stilling til forslaget til en færøsk grundlov, som via Lagtinget sendes ud til folkeafstemning. Storkammeret skal have nogle fastlagte møder, der lægges i samråd med lagtingsformanden og lagmanden, således at der ikke vil være nogle forhindringer for, at disse møder afholdes på de fastsatte tidspunkter. Men de skal ikke afholdes ret ofte.”¹

Der var blevet afholdt møder både i lillekammer og storkammer, og der var reelt kommet gang i arbejdet igen, da vi igen snublede over den samme nationale snublesten som det foregående udvalg. For at forhindre, at dette problem skulle blive ved med at hæmme arbejdet, blev der ved et møde den 17. november i fuld enighed vedtaget at udpege et underudvalg, der skulle finde frem til en national aftale om dette spørgsmål. Dette skulle dog ikke forhindre lillekammeret i sit fortsatte arbejde. Desværre for dette arbejde skete der nu så meget andet på den politiske arena, hvilket endte med, at lagmanden udskrev valg til 20. januar 2004. Dermed faldt alt grundlovsudvalgets arbejde i storkammeret fra hinanden, og spørgsmålet om det nationale aftale i grundlovsudvalgs kontekst blev

---

¹ Redegørelsen om formandens grundlovsarbejde i grundlovsudvalget til landsstyremanden i selvstyreanliggender. Overrakt 31. december 2001. Juridisk eftersat og rettet 14. marts 2002., side 169.

desværre ikke igen behandlet i udvalget. Det var virkelig skade, for det er ikke tvivl om, at var spørgsmålet om den nationale aftale blevet løst – det var der meget gode udsigter for - ville der igen være kommet gang i grundlovsarbejdet, og målet ville hurtigt være nået. Men sådan skulle det ikke være i denne omgang.

Den nye koalition og grundloven

Efter valget blev dannet en ny koalition med Socialdemokraterne, Folket flokken og Sambandspartiet. I koalitionsaftalen dat. 31. januar 2004 står der:

“Arbejdet i grundlovsudvalget skal forordnes på ny. Opgaven er at gøre en forfatningslov, der også indholder bestemmelser om menneskerettigheder og andre rettigheder. Bortset fra at definere den nuværende rigsretlige situation, skal loven indholde klare procedurer for fremgangsmåder, ifald den rigsretlige situation ændres”.

Endnu er man ikke begyndt på at forordne arbejdet i grundlovsudvalget på ny med en lovændring. Denne nyordning kan nok gøres indenfor det nuværende udvalgs rammer. Derfor er det stadig lagtingslov nr. 79 af 8. maj 2003 om grundlovsudvalg, som formanden skal forholde sig til. I henhold til denne lov skal der afhændes et foreløbigt forslag og betænkning til landsstyret inden 25. april 2004.

Situationen før flagdagen 2004

Situationen er, at i lang tid har det ikke været muligt at arbejde i storkammeret i grundlovsudvalget, hvor parlamentarikerne er repræsenteret. Af samme årsag er det heller ikke muligt at fremlægge et foreløbigt forslag, der er behandlet i hele udvalget, sådan som det står i loven. Spørgsmålet er, om det under disse forhold ville være det rigtige at holde op. Men formanden har ikke ment det rigtigt at gøre det, for da ville det blive svært at begynde igen. Under de nuværende forhold er det rigtige at overholde loven så langt som overhovedet muligt. Det er også formandens opfattelse, at alle politiske partier deler hans mening.

Et arbejdsforslag

Med basis i det arbejde, der er blevet gjort de foregående år og det, som er gjort efter at et nyt grundlovsudvalg overtog i efteråret 2003, har formandsskabet, med støtte af sekretærer og de formandsudpegede politologer i udvalget, lavet et arbejdsforslag til en færøsk forfatning. Dette arbejde har trekløveret Jóan Pauli Joensen, formand, Kári á Rógvi, formand, og Bárður Larsen, sekretær, ansvaret af. De andre politologer har så hver fået forslaget til eftersyn og bemærkninger. Slutspurten var i dagene 6. og 7. april, da forslaget blev gennemgået på to heldagsmøder.

På disse møder behandlede vi lovparagrafferne og bemærkningerne til og med § 58, så var der ikke tid til mere. De andre paragraffer og bemærkninger, der var tilbage, har formandsskabet sammen med sekretæren alene tilpasset og har ansvaret af. I nogle tilfælde delte de særkyndige sig i et flertal og et mindretal, således at et mindretal var imod formuleringerne i lovforslagene. For det meste var denne protest begrundet med de faglige strømninger indenfor juraen – for eksempel om spørgsmålet om retfærdighed er et præcist nok begreb at anvende i en forfatning. Disse forhold foreligger også i udvalgets arkiver.

At finde et fælles fodslag

Nu er spørgsmålet, hvad skal der ske, nu da landsstyret har fået arbejdsforslaget. Som tidligere anført var det hverken tingets eller formandens hensigt at gemme det væk i en skuffe, men hellere få det ud til en større skare så snart som muligt. I denne forbindelse er det nødvendigt, at færingere, uanset politiske synspunkter, står sammen og finder frem til en national aftale, sådan at alle partier sammen med det færøske folk tilslutter sig en ny færøsk forfatning. Det er ikke sket ret ofte, at vi her i Færøerne har haft mulighed for en så bred behandling af en så vigtig sag, der ikke alene er af betydning lige nu, men også i al fremtid. Det har ført til den kendsgerning, at Færøernes Universitet straks gik i gang med at tilrettelægge undervisning i jura. Nu er juraen prioriteret som som det første område, som skal udvikles de næste år. Interessen for færøsk jura og statsvidenskab er godt og grundigt konkretiseret i Færøsk Lovskrift, som unge færøske jurister står bag, og som nu er udkommet i et år.

I denne forbindelse skal også nævnes, at Grundlovsudvalget arrangerede en stor, international grundlovskonference i Nordens Hus. Oprindeligt skulle den have fundet sted i efteråret 2002, men af praktiske grunde var det ikke muligt at afholde den før i 2003 – i dagene 11. – 13. marts 2003. Med de mange forelæsninger fik denne konference et internationalt præg, og man kom viden om. Denne konference var en stor succes, og der kom mange interessante synspunkter frem, som kan videreudvikles. Vi er også kommet i forbindelse med specialister, som følger udviklingen i Færøerne med stor interesse. Det er helt sikkert, at grundlovskonferencen gjorde, at en masse mennesker fik en klar opfattelse af den betydning, en forfatning kunne komme til at have for Færøerne. Der er en udvikling i juridisk progressivitet og tankebegreber, som med tiden vil være udviklende for færøsk administration, og hele det færøske samfund. Materialet fra denne konference blev samlet i et hæfte, som alle, der kom til konferencen, fik et eksemplar af.

De endelige præstationer fra foredragsholderne og andre er nu for en stor del udgivet i Færøsk Lovskrift. Den omtalte formandsredegørelse blev også trykt i den anledning.

Vi folket i Færøerne

Der er nogen der mener, at man blot kan kopiere en fremmed forfatning og tilpasse den færøske forhold, og det kunne et tilfældig advokatkontor gøre, og så er der ikke mere at sige om det. Måske? Men det ville berøve det færøske folk og deres repræsentanter i tinget muligheden til at behandle denne store sag fra bunden af og ud fra vor kulturarv og de grundlæggende politiske værdier, som gør os til dem vi er. De som har studeret kan, i værste fald, blive så bundet af lærdommen, at den kan blive begrænsende i deres virkelighedsopfattelse.

Det er derfor absolut nødvendigt at huske på, at al magt i Færøerne kommer fra det færøske folk. Derfor må selve folket og deres valgte repræsentanter være med i dette lovarbejde fra begyndelsen. Det har også været formålet med grundlovs- og forfatningsarbejdet hidtil. En forfatning skal komme fra folket og hovedindholdet i den bør være besluttet af folket, og derefter indsættes i formelle lovparagraffer. Det at vi mennesker af og til, uden at være bundet af noget som helst, bliver sat sammen til at tænke over, hvordan vort samfund skal forordnes fra grunden af, skærper fornuft og forstand og åbner op for nye tanker og løsninger. Det er denne mulighed, som vi har, ved selv at strække kølen under en færøsk forfatning, som ikke er bundet af andet end folkets

egen vilje. Dette er for en stor del gjort i det arbejde, som allerede er gjort i grundlovsudvalget, og som er tilgængeligt.

FORORD

Vi det færøske folk vedtager denne vor forfatning. Den er grundlaget for vort styre og den forordning, der skal sikre vores frihed, tryghed og trivsel.

Vi byggede dette land i gamle dage og forordnede os med ting, love og rettigheder.

Vi har afholdt ting indtil denne dag, og forordnet os efter folkets behov i hele landet.

I aftaler har Færøerne anerkendt fællesskab med andre lande. Men ingen aftale kan slukke landets selvbestemmelse. Landets egne love og afgørelser er kun dem, der er udført på rigtig måde i selve landet efter folkets vilje.

Færøerne bliver forordnet efter moderne behov på vor kulturarv med magtfordeling, rettigheder og retligheder.

Første del. Forfatning

1. Forfatning

§1. Færøerne

- (1) Færøerne er et land
- (2) Færøerne har i henhold til traktater været knyttet til andre lande og kan stadig være tilknyttet andre i henhold til traktat
- (3) Ny traktat, samt ændring i nuværende stilling, skal vedtages som fastsat i denne forordning.

§2. Magtfordeling, rettigheder og retfærdighed

- (1) Færøernes forfatning bygger på magtfordeling, myndighed og retfærdighed.
- (2) Alle love skal respektere denne form.

§3. Landets institutioner

- (1) Landets øverste institutioner er lagtinget, landsstyret og retssystemet.
- (2) Landet skal forordnes i kommuner.
- (3) Det færøske folk skal altid have mest mulig indflydelse på landets styre.

§4. Forfatning

- (1) Færøerne er et land med demokrati.
- (2) Lagting og kommunalbestyrelser er altid folkevalgte
- (3) Andre poster kan være folkevalgte eller valgt af lagtinget

§5. Folket

- (1) Alle færingere og landets indbyggere har ligestillede rettigheder som defineret i denne ordning.
- (2) Valgret kan være betinget af indfødsret

§6. Symboler og mål

- (1) Færøerne har et flag og andre symboler i henhold til lov
- (2) Det officielle sprog er færøskt

Anden del. Rettigheder

2. Officielle rettigheder og pligter

§7. Rettigheder og forsvaret af disse

- (1) Rettigheder kan kun begrænses, hvis det er nødvendigt og i overensstemmelse med den demokratiske, solidariske forfatning.
- (2) Lagtinget kan i særlige tilfælde knytte rettigheder til indfødsret eller bopæl.
- (3) Landets institutioner skal altid forsvare folkets rettigheder.

§8. Andre rettigheder

- (1) Foruden rettigheder fastsat i denne ordning forsvare den andre rettigheder, der er selvfølgelige, umistelige eller nødvendige.

§9. Forpligtelser

- (1) Alle skal respektere denne ordning og de love og forpligtelser, som bliver til i overensstemmelse med den.
- (2) Alle bør respektere landets arv og resurser samt andres rettigheder.

3. Ligeberettigelse

§10. Ligeberettigelse

- (1) Alle skal anses for lige.
- (2) Ingen må diskrimineres tilfældigt, uretfærdigt eller fornedrende

§11. Ligestilling

- (1) Kvinder og mænd skal stå lige i anseelse.
- (2) Mener tinget, at forskel er eller har været gjort på kvinde og mand, kan tinget vedtage af forbedre dette. Bestemmelsen skal da være uden tidsbegrænsning.

§12. Privilegier

- (1) Der kan ikke fastsættes eller forordnes privilegier.

4. Personlige rettigheder

§13. Liv og tryghed

- (1) Alle har ret til liv og tryghed
- (2) Ingen kan straffes eller behandles nådesløst eller uværdigt.

- (3) Dødsstraf kan ikke fastsættes.

§ 14. Personlig frihed

- (1) Alle er franke og frie
- (2) Lagtinget kan vedtage love om inddragelse af frihed. Afgørelse i henhold til en sådan lov skal forelægges en dommer.
- (3) Bliver nogen arresteret for forbrydelser, skal vedkommende stedes for en dommer inden 24 timer. Kun en dommer kan stadfæste eller forlænge arrestation.
- (4) En dommer kan pålægge længere varetægt, dog højst i fire måneder, og kun hvis der regnes med en længere straf.
- (5) I helt særlige tilfælde kan en dommer påbyde varetægt i isolation eller i delvis indelukke, dog kun i to måneder.

§ 15. Bolig og kommunikation

- (1) Boliger, transport og al privat kommunikation er beskyttet mod offentlige indgreb.
- (2) Er ransagelser, beslag eller andre indgreb nødvendige i henhold til lov og landets tarv, skal en dommer med en retskendelse afgøre, om det er lovligt. Er det umuligt inden indgrebet, skal dommerkendelse afsiges bagefter.
- (3) Ved lov kan tinget tillade bydende nødvendige undersøgelser uden dommerkendelse i forvejen. Sådanne indgreb skal dog altid prøves.

§ 16. Ejendomsretten

- (1) Al ejendom og alle rettigheder er beskyttet mod overgreb.
- (2) Skal en offentlig myndighed gennemføre en lov, og har vedkommende i henhold til nødvendige og hastende offentligt tarv taget rådigheden over privat ejendom eller rettighed, kan myndigheden efter procedure i lov kræve at købe ejendommen eller rettigheden.
- (3) For sådanne affordrede køb skal myndigheden give fuld pris samt betale for besvær.

5. Trosrettighed

§ 17. Trosfrihed

- (1) Alle har ret til at tro og udøve troen på den måde de ønsker
- (2) Lagtinget kan give den kristne tro særlige indrømmelser, dog uden at genere andre opfattelser
- (3) Folkekirken ejer sin del efter gammel tradition.

6. Politiske rettigheder

§ 18. Valgret

- (1) Landets indbyggere har ret til at vælge repræsentanter til tinget, i bestyrelser og i institutioner.
- (2) Landets indbyggere har ret til at tage stilling til love og vedtagelser ved folkeafstemning. Lagtinget kan give folket sine valgmyndigheder efter denne form.

- (3) Er tingets medlemmer utilfreds med en vedtaget tinglov, kan en trediedel af tingets medlemmer kræve loven forelagt folket senest en uge efter dens vedtagelse.

§ 19. Ytringsfrihed

- (1) Alle og enhver har ret til at have og ytre en opfattelse, anskuelse og synspunkt på enhver måde.
- (2) På samme måde har alle ret til at deltage i og modtage kommunikation og oplysning.
- (3) Medierne har en særlig rettighed til at undersøge, definere og fremføre.

§ 20. Foreningsfrihed

- (1) Alle har ret til at samles i foreninger og fylker til ethvert formål.
- (2) Foreninger kan kun ophæves, hvis hensynet til sikkerhed, fred og lov og orden kræver det.

§ 21. Forsamlingsfrihed

- (1) Alle har ret til at forsamles på et offentligt sted, hvis de ikke bryder lov og orden.

7. Erhvervsrettigheder

§ 22. Erhvervsret

- (1) Alle har ret til erhverv og handel
- (2) Erhvervsmæssige sammenslutninger, stærke erhvervsforetagender eller erhvervsmæssige sammenlægninger må ikke forrykke den nødvendige erhvervsmæssige konkurrence. En offentlig institution må heller ikke foretage større indgreb, end dens virksomhed kræver

§ 23. Arbejde

- (1) Alle har ret til at arbejde
- (2) Den, der hverken kan få egen virksomhed eller lønnet arbejde, bør få offentlig hjælp og bistand.
- (3) Landet sikrer alle den nødvendige undervisning og uddannelse til at kunne arbejde eller få et erhverv.

8. Borettigheder

§ 24. Indtægtsrettigheder

- (1) Enhver har ret til egen indtægt
- (2) Når mænd driver hvaler op på land, da skal det meste være drabspart eller hjemmepart.
- (3) Landet skal kun gøre de afgrænsninger, der er nødvendige for at sikre dyrebestande, indtægtsret eller bosætning.
- (4) I ethvert tilfælde, når befolkningen skaffer sig indtægter til sig selv fra sø eller land, når betaling ikke er med, skal indtægten være fri og ubelagt.

§ 25. Hver mands ret

- (1) Alle har ret til at færdes på sø og land, når det ikke generer folk, fæ, ejendom, vækst og naturen.

§ 26. Odelsret

- (1) Landets love skal sikre, at så mange som muligt skal have adgang til jord at bygge, at kultivere og til dyrehold.

9. Sociale rettigheder

§ 27. Skole

- (1) Hver enkelt har ret til nødvendig skolegang hele livet. Alle har pligt til at gå i skole i barne- og ungdomsårene.
- (2) Forældre kan bestemme, om de selv vil påtage sig ansvaret af børnenes skolegang. Men den må være god.

§ 28. Social sikkerhed

- (1) Landet skal sikre alle sømmelige forhold.
- (2) Landet skal sørge for, at alle får pension.

§ 29. Familie

- (1) Familiens trivsel er en forudsætning for kontinuerlig social fremgang. Landet skal sørge for familiens trivsel.
- (2) Børn har rettigheder med hensyn til familien.

10. Administrative rettigheder

§ 30. Offentlig indsigt

- (1) Alle har ret til indsigt i offentlige forhold.
- (2) Indsigt omfatter egne forhold, beslutningssager og administration generelt.

§ 31. Høring

- (1) Når en offentlig institution eller myndighed træffe en afgørelse: da skal den, som afgørelsen berører, høres. Går en offentlig institution eller myndighed i gang med en proces eller foranstaltning, skal det være muligt for interesserede at komme til orde med sine meninger.

§ 32. Repræsentation

- (1) Alle har ret til at lade andre repræsentere sig i offentlige anliggender.
- (2) Er sagen af stor betydning for den enkelte, eller kan sagen skabe præcedens, skal det offentlige betale en rimelig udgift.

§ 33. Procedurer

- (1) Lagtinget skal forordne administrative rettigheder og procedurer i en lagtingslov.

11. Retlige rettigheder

§ 34. Anklage

- (1) Kun politimesteren eller en advokat kan fremsætte anklager.
- (2) Udøvende eller administrative myndigheder kan fremsætte beskyldninger, som de derefter forelægger den rette anklagemyndighed.
- (3) Der kan ikke kræves en streng straf, før lovkyndige har godkendt, at der rejses tiltale.

§ 35. Straf

- (1) Ingen kan straffes uden dom.
- (2) Der kan ikke afsiges en dom, uden at straffelov var inden forbrydelsen.
- (3) Ingen kan anklages for samme forbrydelse mere end en gang.

§ 36. Jurister

- (1) Jurister skal dømme i alle straffesager.
- (2) Fagdommere kan også være med i retssager.

§ 37. Retssager

- (1) Alle har ret til at blive repræsenteret i straffesager eller andre sager, som det offentlige rejser mod dem.
- (2) Når den enkelte ikke har råd til at betale sagsomkostningerne, da skal landet betale et rimeligt beløb.
- (3) Alle juridiske spørgsmål kan ankes til underretten.

Tredie del. Styrelse

12. Generelt

§ 38. Institutioner og magt

- (1) Al magt i landet kommer fra folket, men folket udøver sin magt gennem landets institutioner.
- (2) Landets institutioner forordnes efter denne form og i henhold til lagtingslov. Der skal være en klar skillelinie mellem institutionerne.
- (3) Hver institution har magt eller myndighed at varetage hver for sig eller i fællesskab med andre. Institutionerne skal svare for deres virksomhed, og magten er altid begrænset.

§ 39. Magt og orden

- (1) Landets institutioner skal være enten direkte under lagtingsvalgt eller direkte valgt ledelse under tingets eftersyn.

§ 40. Rettigheder og begrænsninger

- (1) Landets institutioner og deres administration skal respektere folkets rettigheder og de begrænsninger i magten, der er gjort i denne forfatning.

13. Begrænsninger

§ 41. Magtregel

- (1) Institutioner skal holde sig inden for deres magt og bemyndigelser.
- (2) Bruger en institution uvedkommende bemyndigelser, eller vil den nå ubemyndigede mål, skal afgørelsen ophæves.

§ 42. Bemyndigelsesregel

- (1) Alle love, domme, afgørelser og bestemmelser i landets institutioner og myndigheder, må være i overensstemmelse med denne lovs ånd og være baseret på den.
- (2) I fald der er uoverensstemmelse mellem love eller uklarhed: da underkendes den lavere bestemmelse for den højere, og uklarhed for retfærdighed og frihed.

§ 43. Grænseregul

- (1) Ingen lov, kundgørelse eller bestemmelse, intet bud eller krav kan overskride sin grænse.
- (2) Bestemmelserne skal være formuleret at nå sit mål, og ikke gå længere end nødvendigt.

§ 44. Ligeregel

- (1) Alle er lige for loven.
- (2) Når der skal gøres en vurdeing, da skal lige blive lige, og ulige behandles ulige.

§ 45. Resurser

- (1) Landets institutioner beskytter landets resurser.
- (2) Er det hensigten at udnytte af resurserne, skal landet kræve gebyrer eller sikre alle erhvervsrettigheder.

14. Lagtinget

§ 46. Tinget

- (1) Alle vigtige sager for landet skal behandles i tinget. På tinge får folket stemme, og derfra tager landet stilling.
- (2) Tinget har lovgivende magt og økonomisk magt og del i tilsynsmagten og udenrigsmagten.

§ 47. Tingmedlemmer

- (1) Tinget ansætter antallet af tingmedlemmer.
- (2) Tinget fastsætter valgordning, som kan omfatte både områdevalgte og landsvalgte tingmedlemmer.

§ 48. Valg

- (1) Valgbar er enhver, som har valget til tinget.
- (2) Tinget beslutter selv, hvem retmæssigt er valgt.

- (3) Tinget beslutter om et valgt tingmedlem, som har begået en forbrydelse, bør sidde i tinget.

§ 49. Valgperiode

- (1) Tinget skal vælges for fire år ad gangen.
- (2) Er tre fjerdedele af alle tingmedlemmer for, kan tinget vedtage, at valg kan ske i utide.
- (3) Det gamle ting skal blive siddende, til det nye ting overtager.
- (4) Tingformanden åbner det nye ting inden to uger efter valget.

§ 50. Tingembede

- (1) Tingmedlemmer forvalter deres sæde som et tillidshverv efter sin overbevisning.
- (2) Bestemmer tinget tingmedlemmernes eller landsstyremændenes honorar, træder dette i kraft efter næste valg.
- (3) Tingmedlemmer må ikke, mens tinget arbejder, have tillidshverv i råd og udvalg under landet eller virke som dommere.

§ 51. Tingformand

- (1) Tinget vælger formand og næstformænd.
- (2) Tingformanden sidder hele valgperioden, hvis ikke tre fjerdedele af alle tingmedlemmerne kræver at han fratræder.

§ 52. Tingsamling

- (1) Tinget samles til olaj efter gammel tradition.
- (2) Til olajtinget skal tingformanden bekendtgøre de tinglove, der er vedtaget i den foregående tingsamling. På samme måde skal lagmanden bekendtgøre kundgørelser.

§ 53. Olajtalen

- (1) Lagmanden skal til olaj i sin tale redegøre for situationen i landet, og hvilke planer landsstyret har.
- (2) Tingmedlemmerne har en debat om talen.

§ 54. Tingets arbejde

- (1) Tinget skal selv bestemme tingets arbejdsform, og tingformanden tilrettelægger tingets arbejde.
- (2) Bortset fra selve tingmedlemmerne kan kun lagmanden, landsstyremænd og værdige repræsentanter møde og tage ordet på tinge.
- (3) Er et forslag forelagt tinget, skal der være mødt flere tingmedlemmer end ikke, ifald det skal vedtages. Er der flere for end imod, er forslaget vedtaget. Mandaterne fordeles efter forholdstal.
- (4) Da tinget har debatteret offentlige sager, kan tinget gøre sine konklusioner i en vedtagelse.

§ 55. Udvalg

- (1) Tinget forordner sig i udvalg.
- (2) Tinget skal i hvert fald vælge retsudvalg, finansudvalg og udenrigsudvalg.

- (3) Udvalgene forordner sig selv. Udvalgsformændene kan oprette underudvalg, som skal være repræsentative.
- (4) Udvalgene kan gøre høringer og undersøgelser, lovforberedelser, og ellers behandle alle sager på sit område.

§ 56. Indsigt

- (1) Tingets møder er offentlige. De kan frit referes og udsendes i medierne.
- (2) Udvalgmøder, høringer og andre behandlinger bør være offentlige eller dokumenteres skriftligt.
- (3) Både tingmøder og andre behandlinger kan fravige regelen, hvis det bliver nødvendigt.

§ 57. Tingmedlemmers værdighed

- (1) Ingen myndighed kan lægge hånd på et lagtingsmedlem eller rejse anklage uden tingets tilladelse. Dog kan et tingmedlem gribes "in flagranti".
- (2) Udenfor tinget står lagtingsmedlemmer ikke til ansvar for det, de siger inde i tinget.

15. Landsstyre

§ 58. Lagmand

- (1) Lagtinget forordner valg af lagmand. Lagmandsperioden følger tingets periode.
- (2) Hvis det er tingets mening, at lagmanden ikke har forvaltet sit embede på lovlig vis, kan tinget komme med en anklage og kræve, at lagmanden går af. Da forordner lagtingsformanden en høring, hvor tinget fremsætter sine anklager.
- (3) Stemmer tre fjerdedele for, går lagmanden af. Derefter overtager vicelagmanden.

§ 59. Landsstyret

- (1) Lagmanden sidder i landsstyret sammen med landsstyremændene. Lagmanden bestemmer hvem skal være vicelagmand.
- (2) Lagmanden foreslår emner til landsstyremænd. Lagtinget godkender landsstyremændene.
- (3) Er lagmanden tingvalgt, skal landsstyremændene være tingmedlemmer.

§ 60. Landsstyremænd

- (1) Lagmanden kan afskedige landsstyremænd.
- (2) Lagtinget kan kræve en landsstyremænd afskediget i henhold til procedurerne om anklager.

§ 61. Forretningsministerium

- (1) Lagmanden kan bede personer varetage et landsstyresæde eller et andet sæde, som tinget skal godkende. Vedkommende som sættes til dette arbejde, må kun gøre det nødvendige. Ligeledes kan landsstyret kun gøre det nødvendige, når valg er udskrevet.

§ 62. Sagsområder

- (1) Lagmanden fordeler de sagsområder mellem landsstyremændene, som tinget ikke har fordelt eller givet til uafhængige institutioner.

- (2) Landsstyremænd får de bemyndigelser, der ved tradition eller lov er givet til de sagsområder, de har fået.

§ 63. Samordning

- (1) Lagmanden indkalder til regelmæssige landsstyremøder.
- (2) I fælleskab tager landsstyret stilling til love, vedtagelser og budgetter, som skal forelægges tinget.

§ 64. Tilsyn

- (1) Lagmanden skal se til, at landsstyremænd forvalter sagsområderne på lovlig og forsvarlig vis.

16. Domstole

§ 65. Domstolene

- (1) Domstolene i Færøerne er underretten og de lavere retter, som oprettes, samt de fælles retter, som lagtinget anerkender. Landet kan ikke oprette anden ret, men kun forordne procedurerne ved nævnte institutioner.

17. Kommuner

§ 66. Kommuner

- (1) Færøerne er forordnet i kommuner under tilsyn af landet.
- (2) Kommunerne har myndighed til at ordne forholdene lokalt efter egne forudsætninger, også i mellemkommunalt samarbejde. Kommunerne har ret til at pålægge skat til at finansiere sine forhold.
- (3) Kommunerne sikrer bosætning og trivsel alle steder i kommunen. Kommunernes selvbestemmelse skal udføres med respekt for borgernes rettigheder.

18. Andre institutioner

§ 67. Andre selvstændige institutioner

- (1) Selvstændige institutioner får magt i henhold til denne ordning eller i henhold til tinglov. Lagtinget kan bestemme, at tinget skal godkende den øverste ledelse i de selvstændige institutioner.

§ 68. Landsadvokat

- (1) Lagtinget kan godkende en landsadvokat at tage sig af landets retssager og at rådgive landets institutioner.

19. Den lovgivende magt

§ 69. Den lovgivende magt

- (1) Lagtinget har den lovgivende magt.
- (2) Dog kan landsstyret fremlægge forslag for lagtinget.

§ 70. Lovgivningsmyndighed

- (1) Lagtinget kan lovgive til at:
  - (1)(1) opfylde og forordne denne forfatning.
  - (1)(2) at forordne og sikre økonomien.
  - (1)(3) at sikre og sørge for lov og orden
  - (1)(4) at give og respektere velfærd og sikkerhed.
  - (1)(5) at respektere og gennemføre folkets rettigheder.
- (2) Lagtinget kan ikke give love, som reelt er domme eller afgørelser eller skal forordnes efter andre procedurer efter denne form eller er i strid med folkets rettigheder.

§ 71. Lovgivningsprocedurer

- (1) Forslag kan lægges for lagtinget fra olaj til mikkelsmesse. Derefter kan forslag kun fremlægges, hvis tre ud af fire lagtingsmænd anbefaler det.
- (2) Efter et valg bortfalder alle fremlagte forslag.
- (3) Efter fremlæggelse sender tingformanden forslagene i udvalg. Udvalgene kan foranstalte offentlige høringer eller de undersøgelser, der er nødvendige. Udvalgene kan foreslå ændringer inden for lovens rammer.
- (4) Derefter skal forslagene til tinget tre gange. Efter anden behandling kan kun lignende ændringer foretages.
- (5) Når en tinglov er vedtaget, kundgør tingformanden den i Kunningarblaðið. Loven træder så i kraft førstkommande olaj eller senere, som vedtaget.
- (6) Tre ud af fire tingmedlemmer kan vedtage, at en lov bliver gyldig straks eller med tilbagevirkende kraft.

§ 72. Mellempolkelige love

- (1) Nu kan lagtinget anbefale love i henhold til en unionsordning eller aftale, da skal fremgangsmåden være den samme som med andre tinglove.

§ 73. Bekendtgørelselovgivning

- (1) Lagtinget kan give landsstyremænd eller uafhængige institutioner myndighed at fastsætte regler i bekendtgørelser.
- (2) Bekendtgørelserne må ikke være i strid med myndigheden eller overskride den.
- (3) Når en bekendtgørelse byder tinget imod, kan tinget vedtage, at bekendtgørelsen skal træde ud af kraft.

20. Regeringsmagt

§ 74. Regeringsinstitutioner

- (1) Landsstyret er den højeste regeringsinstitution.
- (2) Bemyndigelser kan i henhold til lov eller lagtingsvedtagelse eller lagmandens bestemmelse gives enkelte landsstyremænd eller uafhængige institutioner.

§ 75. Regeringens hverv

- (1) Regeringsinstitutionerne skal udføre, overholde og gennemføre denne forfatning og alle tinglove.

§ 76. Administration

- (1) På hvert sagsområde skal oprettes en administration i overensstemmelse med en klar bemyndigelse.

21. Dømmende magt

§ 77. Underret

- (1) Underretten er den øverste anklagedomstol i Færøerne.

§ 78. Dømmende magt

- (1) Domstolene prøver alle sager om straf, tvister mellem personer og administrative sager. Dog kan lagtinget lade administrationmæssige domstole tage sig af tvister og administrative sager. Disse sager kan så altid senere forelægges de sædvanlige domstole.
- (2) Domstolene skal dømme efter loven, rette loven og gøre en lov, hvor ingen er i forvejen.
- (3) Domstolene skal prøve alle love, bekendtgørelser, afgørelser og anden offentlig procedure, og sikre, at denne ordning overholdes.
- (4) Når en domstol bliver klar over en forkert fremgangsmåde, kan den vælge bedre tolkning uden tilbagevirkende effekt.
- (5) Når retten bliver klar over en ældre lov, der kan være i strid med forfatningen, kan den vælge at sende den til tinget til fornyet vedtagelse.

22. Økonomisk magt

§ 79. Skat

- (1) Ingen skal skattes uden med klar bemyndigelse i lov.
- (2) Skat skal ikke pålignes med tilbagevirkende kraft.

§ 80. Budget

- (1) Landets institutioner kan ikke betale udgifter uden bemyndigelse i landets finanslov, dom eller anden finansbemyndigelse.
- (2) Frem til april kan udgifter betales efter den forrige finanslov.
- (3) Det er unødvendigt for uafhængige institutioner at være på finansloven.
- (4) Bemyndigelseslove og officielle aftaler kan betinge, at finansielle krav kræver bevilling.

§ 81. Bevillingsordning

- (1) Offentlig bevillingsordning skal vedtages som tinglov.

§ 82. Procedurer

- (1) Landsstyret fremlægger inden mikkelsmesse forslag til finanslov for landet for det kommende år.

- (2) Er finanslovsforslaget ikke vedtaget inden årsskiftet, skal landsstyret fremlægge et forslag om en foreløbig finansbevilling.
- (3) Tinget behandler finanslovsforslaget på tre møder samt i udvalg.
- (4) Tinget modtager særlige anmodninger fra domstolene og selvstændige institutioner.
- (5) Selvstændige institutioner skal foretage alle vurderinger i finanslovsforslaget.

§ 83. Finansudvalg

- (1) Lagtinget vælger et finansudvalg til at følge med og gøre bemærkninger til alle landets finans- og økonomiforhold.

§ 84. Ekstrabevilling

- (1) Lagtinget kan give landsstyret eller andre institutioner ekstrabevilling.
- (2) Når en sag haster eller er af mindre betydning, kan finansudvalget give ekstrabevilling.

§ 85. Regnskaber

- (1) Landsstyret og alle selvstændige institutioner fremlægger inden seks måneder efter finansårets afslutning sine regnskaber til tingets godkendelse.

§ 86. Revision

- (1) Lagtinget vælger nogle lagtingsmænd til lagtingsrevisorer.
- (2) Lagtinget vælger også en landsrevisor at efterforske og omtale alle offentlige regnskaber.

§ 87. Landsbank

- (1) Landsbanken skal forvalte landets ejendom og de finans- og økonomisager, som ikke er givet til landsstyret at forvalte.
- (2) Efter forslag fra lagmanden vælger tinget hvert tredje år tre af bankens bestyrelsesmedlemmer for seks år. Bestyrelsen vælger bankens ledelse.

§ 88. Økonomifond

- (1) Landsbanken skal forvalte økonomifonden.
- (2) Når landsbanken finder det tilrådeligt, kan fonden indsætte fortjenesten i landskassen eller fordele den mellem landets beboere.

23. Tilsynsmagten

§ 89. Tilsynsmagten

- (1) Domstolene tilser, at denne form og love overholdes, og prøver procedurer. Lagtinget ser til, at landsstyret og administrationen arbejder i henhold til lov og den politiske vilje.

§ 90. Forespørgsler

- (1) Tingmænd og tingudvalg kan alle spørge landsstyremænd, tingformanden og selvstændige institutioner om deres embedsførelse.
- (2) Forespørgsler kan stilles skriftligt eller mundtligt, i samråd eller på et tingmøde.

§ 91. Tilsyn med udvalg

- (1) Tingudvalg kan foranstalte høringer og kræve enhver at møde under vidnepligt.
- (2) Tingudvalg kan skrive redegørelser om sine undersøgelser.

§ 92. Ansvar

- (1) Når lagtinget anser, at en landsstyremand ikke har overholdt sine forpligtelser eller bemyndigelser, kan tinget stadfæste sin utilfredshed med påtale, vedtagelse eller ved at rejse anklage mod en afgået landsstyremand.

§ 93. Folkets ombudsmand

- (1) Tinget vælger folkets ombudsmand.
- (2) Ombudsmanden efterforsker administration, afgørelser og domme af landets myndigheder. Ombudsmanden kan gøre bemærkninger og indstillinger, men kan ikke træffe afgørelser eller ændre domme.

24. Udenrigsmagten

§ 94. Union

- (1) I henhold til aftale kan Færøerne være med i en union med andre lande og riger.
- (2) Når tinget ønsker en ændring i den nuværende situation, da skal tinget vedtage dette som en lov med absolut flertal. Et år efter tingets beslutning skal folket stemme om den ændrede situation, og da skal der være simpelt flertal.
- (3) Hver eneste unionssituation, hvor unionsinstitutioner får magt, som ellers hører til landets institutioner, skal klart defineres i en aftale. Unionen kan ikke gøre indgreb i folkets rettigheder. Landets øverste institutioner skal overvåge, at ånden i denne forfatning og Færøernes selvbestemmelsesret ikke bringes i fare i en unionssituation.

§ 95. Repræsentation

- (1) Landsstyret repræsenterer Færøerne overfor udlandet.

§ 96. Udenrigsudvalg

- (1) Lagtinget vælger et udenrigsudvalg.
- (2) Når landsstyret har til hensigt at gøre en aftale med andre lande eller forhandle om fælles anliggender, da skal landsstyret rådføre sig med udenrigsudvalget.
- (3) Udenrigsudvalget kan pålægge sine medlemmer tavshedspligt i vigtige sager.
- (4) Udenrigsudvalget gør indstilling om mellemfolkelige aftaler til tinget og varetager tingets bemyndigelser og tilsyn under forhandlinger.

§ 97. Samtykke

- (1) Lagtinget skal samtykke mellemfolkelige aftaler.
- (2) Landsstyret fremlægger aftalerne sammen med en redegørelse om det som kræves for at aftalen kan gennemføres.
- (3) Ifald en aftale betyder, at der skal vedtages love, eller har den direkte lovkraft, skal aftalen behandles i henhold til regelen om mellemfolkelige love. Ellers er tingets vedtagelse nok.

- (4) Ifald en aftale mellem lande er vedtaget, som strider imod landets love, da skal aftalen gå forud. Men er aftalen ikke vedtaget efter regelen om mellemfolkelige love, da vinder landets love.

25. Nødret

§ 98. Nødsituationer

- (1) I nødsituationer kan lagmanden erklære undtagelsestilstand i landet. Da kan han tilsidesætte love og anordninger, for at ikke større værdier eller landets sikkerhed skal gå tabt.
- (2) Ifald det sker, at landets institutioner ikke kan overholde denne form eller landets love på grund af en nødsituation, da skal de relevante institutioner snarest muligt meddele lagtinget dette.
- (3) Underretten skal vurdere, om procedurerne er de rigtige i en nødsituation.

26. Ikrafttræden og samtykke

§ 99. Samtykke

- (1) Denne forfatning kommer i stedet for lov om Færøernes forfatning.
- (2) Denne forfatning samt senere ændringer i den skal vedtages af to hinanden følgende lagting og derefter ved folkeafstemning. Simpelt flertal skal råde, men der skal gå mindst et år mellem den sidste lagtingsvedtagelse og folkeafstemningen.

§ 100. Ikraftsættelse

- (1) Denne forfatning går forud for love. Derfor skal ingen lov eller tradition anses for gældende, blot fordi den er ældre end denne form eller er blevet tålt i længere tid.